

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Vladimíra Fučíka a soudců JUDr. Pavla Vlacha a JUDr. Elišky Mrázkové v právní věci

žalobce: **Ing. Karel D.**, narozený dne xxx
bytem xxx
zastoupený advokátem Mgr. Martinem Bělinou
sídlem Pobřežní 370, Praha 8

proti
žalované: **Česká republika - 1) Národní bezpečnostní úřad**
sídlem Na Popelce 2/16, Praha 5
2) Ministerstvo financí
sídlem Letenská 15, Praha 1

o zadostiučinění nemajetkové újmy,

k odvolání žalované proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 23. 4. 2019, č. j. 4 C 98/2018-135,

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se ve vyhovujícím výroku o věci samé I. **potvrzuje** v tom správném znění, že žalovaná Česká republika – Národní bezpečnostní úřad je povinna žalobci zaplatit částku 240 000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 9% ročně od 24. 8. 2018 do zaplacení, to vše do tří dnů od právní moci rozsudku, a ve výroku o nákladech řízení IV. se **mění** tak, že žalovaná Česká republika – Národní bezpečnostní úřad je povinna zaplatit žalobci na náhradu nákladů řízení částku 22 326 Kč, do tří dnů od právní moci rozsudku, k rukám zástupce žalobce.

Shodu s prvopisem potvrzuje Jan Hlavatý.

- II. Rozsudek soudu prvního stupně se ve vyhovujícím výroku o věci samé II. **mění** tak, že se **zamítá** žaloba o zaplacení částky 55 000 Kč s příslušenstvím, jinak se v tomto výroku **potvrzuje** v tom správném znění, že žalovaná Česká republika – Ministerstvo financí je povinna zaplatit žalobci částku 72 500 Kč s úrokem z prodlení ve výši 9% ročně od 24. 8. 2018 do zaplacení, to vše do tří dnů od právní moci rozsudku.
- III. Žalovaná Česká republika – Národní bezpečnostní úřad je povinna zaplatit žalobci na náhradu nákladů odvolacího řízení částku 6 534 Kč, do tří dnů od právní moci rozsudku, k rukám zástupce žalobce.
- IV. Žalovaná Česká republika – Ministerstvo financí je povinna zaplatit žalobci na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů částku 28 860 Kč, do tří dnů od právní moci rozsudku, k rukám zástupce žalobce.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem soud prvního stupně uložil žalované České republice – Národnímu bezpečnostnímu úřadu, označené jako „1. žalovaný“ (nesprávně – k tomu viz níže) zaplatit žalobci „náhradu újmy za nezákonné rozhodnutí“ ve výši 240 000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 9 % od 24. 8. 2018 do zaplacení, to vše do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok I.), dále uložil žalované České republice – Ministerstvu financí, označené jako „2. žalovaný“ (rovněž nesprávně – i k tomu viz níže), zaplatit žalobci „náhradu újmy za nezákonný úřední postup spočívající v nepřiměřené délce řízení“ částkou 127 500 Kč s úrokem z prodlení ve výši 9 % od 24. 8. 2018 do zaplacení, to vše do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok II.), zamítl žalobu v části, v níž se žalobce domáhal po 2. žalovaném zaplacení částky 32 500 Kč s příslušenstvím (výrok III.), 1. žalovanému uložil povinnost zaplatit žalobci na nákladech řízení částku 93 740,80 Kč k rukám jeho zástupce do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok IV.), a 2. žalovanému uložil povinnost zaplatit (žalobci) na shodné platební místo a v téže lhůtě na náhradu nákladů řízení částku 38 552 Kč (výrok V.).
2. Soud prvního stupně tak rozhodl o žalobě, kterou se žalobce domáhal na žalované České republice zadostiučinění za nemajetkovou újmu. Ta mu měla podle žalobních tvrzení vzniknout jednak následkem nezákonného rozhodnutí Národního bezpečnostního úřadu ze dne 13. 3. 2012, kterým uvedený úřad žalobci zrušil platnost osvědčení fyzické osoby pro přístup k utajovaným informacím ve stupni utajení Tajné, jednak v důsledku nepřiměřené délky jmenovaným úřadem vedeného správního řízení o zrušení platnosti osvědčení, navazujícího správního řízení soudního, vedeného v prvním stupni u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 6 A 122/2012, a po kasačním zásahu Nejvyššího správního soudu pokračujícího správního řízení, skončeného rozhodnutím Národního bezpečnostního úřadu ze dne 11. 1. 2018, kterým bylo řízení zastaveno. Z titulu nezákonného rozhodnutí žádal žalobce odškodnění zaplacením částky 240 000 Kč, za následky způsobené nepřiměřenou délkou řízení žádal žalobce odškodnit částkou 160 000 Kč, obojí spolu s úroky z prodlení v zákonné výši od 24. 8. 2018 do zaplacení.
3. Soud prvního stupně vyšel po provedeném dokazování z následujících skutkových zjištění.
4. Žalobce je bývalým vojákem z povolání. Do služebního poměru byl přijat ke dni 1. 2. 1990, byl jmenován do hodnosti rotmistr. V následujících letech v armádě kariéře stoupal, ve služebním poměru byl opakovaně kladně hodnocen, a to i za výkon služby na misi v Afghánistánu. Dne 1. 2. 2010, po 20 letech služby, byl jmenován do hodnosti podplukovníka, t. č. jako jeden z nejmladších podplukovníků v letectvu. Žalobce mj. učil létat nové piloty, byl služebně zařazen jako vedoucí starší inspektor – specialista oddělení vrtulníkového a dopravního letectva odboru vzdušných sil, sekce rozvoje druhů sil – operační sekce Ministerstva obrany. Ještě dne 15. 8. 2011

Shodu s prvopisem potvrzuje Jan Hlavatý.

obdržel ocenění od náměstka ministra obrany JUDr. Rudolfa Blažka za vynikající spolupráci při jednáních se společností OMNIPOL a. s. ve věci pořízení letounů CASA, nadstandardní plnění služebních povinností, naprostou flexibilitu a výkon služby na vysoké profesionální úrovni. Žalobcův kariérní výhled byl v té době takový, že v roce 2012 měl být jmenován do hodnosti plukovníka a měl zahájit vojenská studia v USA.

5. K tomu však již nedošlo. Dne 27. 6. 2011 bylo Národním bezpečnostním úřadem proti žalobci zahájeno bezpečnostní řízení podle zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti (dále i jen „zákon“), jehož předmětem bylo zrušení platnosti žalobcova osvědčení pro stupeň utajení Tajné. To bylo nezbytným předpokladem pro výkon služby v žalobcově stávajícím služebním zařazení. Dne 13. 3. 2012 vydal NBÚ rozhodnutí č. j. 18782/2012-NBÚ/P, kterým žalobci zrušil platnost osvědčení s tím, že žalobce přestal splňovat podmínku bezpečnostní spolehlivosti podle § 12 odst. 1 písm. d) zákona. Důvodem pro uvedené rozhodnutí byl závěr NBÚ, že žalobce je činný proti zájmům České republiky na ochranu ekonomiky a zajištění obrany, a představuje tak bezpečnostní riziko. Rozhodnutí bylo žalobci doručeno osobně v kanceláři generálního štábu dne 13. 3. 2012. Žalobce byl následně postaven mimo službu, již v rámci personálního pohovoru konaného dne 22. 3. 2012 mu bylo sděleno, že pro něj není v rámci resortu Ministerstva obrany ČR vhodné systémové místo odpovídající jeho hodnosti a kvalifikaci, a bude tudíž propuštěn ze služebního poměru. Rozklad, který žalobce podal proti rozhodnutí NBÚ ze dne 13. 3. 2012, byl zamítnut rozhodnutím jeho ředitele ze dne 25. 6. 2012 jako nedůvodný.
6. Uvedená rozhodnutí NBÚ žalobce napadl správní žalobou, podanou u Městského soudu v Praze dne 14. 8. 2012. Rozhodnutím příslušného služebního orgánu ze dne 28. 8. 2012 byl ke dni 30. 11. 2012 propuštěn ze služebního poměru z důvodu, že není podle zákona č. 412/2005 Sb. způsobilý pro další výkon služby v dosavadním služebním zařazení a není pro něj jiné. Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 28. 12. 2016, č. j. 6 A 122/2012-80, byla žaloba zamítnuta. Rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2017, č. j. 1 AS 105/2017-37, byly k žalobcově kasační stížnosti zrušeny jak rozsudek městského soudu, tak rozhodnutí ředitele NBÚ ze dne 25. 6. 2012, a věc byla vrácena řediteli NBÚ k dalšímu řízení. V něm nejprve ředitel NBÚ k žalobcově rozkladu rozhodnutím ze dne 1. 11. 2017 zrušil napadené rozhodnutí NBÚ ze dne 13. 3. 2012 a věc mu vrátil k novému projednání a rozhodnutí, aby bylo posléze rozhodnutím NBÚ ze dne 11. 1. 2018 řízení o zrušení platnosti žalobcova osvědčení zastaveno s tím, že v mezidobí uplynula doba, na kterou bylo vydáno.
7. Ohledně následků v žalobcově osobnostní sféře soud prvního stupně zjistil, že znemožnění práce ve svém oboru profesionálního armádního pilota – instruktora a ukončení slibně se rozvíjející armádní kariéry znamenalo pro žalobce nejen značnou finanční újmu, ale i zásah do osobního a rodinného života, který soud prvního stupně vyhodnotil jako fatální. Skutečnost, že žalobce byl z důvodu ztráty bezpečnostní prověrky pro závažná bezpečnostní pochybení zbaven funkce a tzv. postaven do dispozice před propuštěním z armády, byla medializována na internetu zprávou na webovém serveru www.zpravy.e15.cz. Soud prvního stupně vzal za prokázané, že se žalobce stal terčem výsměchu kolegů a známých, lidé jej přestávali zdravít, nikdo jej nechtěl zaměstnat, proto „po nocích skládal krabice v Tescu a pomáhal nahazovat lopatou, aby si vydělal alespoň nějaké peníze na splácení dluhů a mohl se postarat o syna, kterého při rozvodu získal do péče“. Konečně soud prvního stupně vyšel z toho, že žalobce uplatnil posléze zažalované nároky u Národního bezpečnostního úřadu dne 23. 2. 2018, a že na ně žalovaná neplnila ničeho.
8. Nárok na odškodnění nemajetkové újmy spočívající v tíživých imateriálních důsledcích odnětí bezpečnostní prověrky a propuštění z armády soud prvního stupně posoudil mj. s poukazem na ustanovení § 5 písm. a), § 7 odst. 1, § 8 odst. 1 a 3 a § 31a zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním

Shodu s prvopisem potvrzuje Jan Hlavatý.

postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), v platném znění (dále i jen „OdpŠk“). Na jejich podkladě předně uzavřel, že rozhodnutí Národního bezpečnostního úřadu ze dne 13. 3. 2012 je nezákonným rozhodnutím, neboť bylo pro nezákonnost zrušeno, přičemž žalobce současně využil všech dostupných procesních prostředků k jeho odstranění. Důsledkem tohoto rozhodnutí bylo propuštění žalobce z armády, jež pro něj bylo po více než 22 letech výhradě kladně hodnocené služby fatálním zásahem zejm. do profesního, ale i rodinného a osobního života. O jiném než peněžním odškodnění soud prvního stupně vzhledem k závažnosti vzniklé újmy ani neuvažoval, a zažalovanou částku ve výši 240 000 Kč shledal okolnostem případu adekvátním odškodněním, odpovídajícím i hledisku obecné slušnosti; k tomu poukázal na „judikaturu Nejvyššího soudu R 122/2012“.

9. Proto soud prvního stupně tomuto žalobnímu požadavku v plném rozsahu vyhověl, a uložil „1. žalovanému“ povinnost zaplatit žalobci tuto částku spolu s úrokem z prodlení v zákonné výši ode dne následujícího po marném uplynutí zákonné šestiměsíční lhůty k plnění běžící od uplatnění nároku u žalované. Na jednání Národního bezpečnostního úřadu jménem státu v rozsahu tohoto nároku dovedl soud prvního stupně s poukazem na ustanovení § 6 odst. 2 písm. b) OdpŠk.

10. Pokud jde o nárok na odškodnění nemajetkové újmy za tvrzenou nepřiměřenou délku správního a soudního řízení, ohraničenou žalobcem daty 13. 3. 2012, kdy mu bylo doručeno rozhodnutí NBÚ z téhož dne, a 11. 1. 2018, kdy bylo rozhodnutím NBÚ zastaveno správní řízení, soud prvního stupně předně provedl s poukazem na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2015, sp. zn. 30 Cdo 344/2014, test aplikovatelnosti čl. 6 odst. 1 Úmluvy, a dospěl v tomto ohledu ke kladnému závěru. Ten odůvodnil zejm. tím, že jakkoliv je zákon č. 412/2005 Sb. jistě veřejnoprávním předpisem, rozhodnutí o odebrání osvědčení dopadá do „profesní sféry žalobce vykonávat jím zvolené povolání“, což zakládá přesah takového předmětu správního řízení do soukromoprávní oblasti. Proto soud prvního stupně dovedl, že na namítané řízení je namíste nahlížet z pohledu naplnění kritérií uvedených v § 31a odst. 3 OdpŠk, jakož i v intencích stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011, Cpjn 206/2010 (dále jen „Stanovisko“), jako na jeden celek. V rozsahu tohoto nároku pak jedná za stát podle soudu prvního stupně v souladu s ustanovením § 6 odst. 3 OdpŠk Ministerstvo financí, protože „za délku správního řízení by byla dána příslušnost NBÚ a za délku řízení před soudy by byla dána příslušnost Ministerstva spravedlnosti“. Jednání státu dvěma organizačními složkami v rozsahu jednoho nároku je vyloučeno.

11. Délku takového (jediného) řízení, činící téměř šest let, soud prvního stupně zhodnotil jako nepřiměřenou, a tedy představující nesprávný úřední postup. Dále dovedl, že v důsledku tohoto nesprávného úředního postupu vznikla žalobci nemajetková újma, ztotožnitelná s nejistotou z výsledku řízení, kterou je na místě odškodnit v penězích. Výši peněžního odškodnění stanovil soud prvního stupně s pomocí „Manuálu pro aplikaci OdpŠk na případy odškodňování průtahů v řízení“. Základní odškodnění za celé řízení určil částkou 75 000 Kč, vycházející (zjevně) ze součinu roční částky odškodnění ve výši 15 000 Kč (resp. 7 500 Kč/rok za první dva roky řízení) a doby trvání řízení. Takto určené základní odškodnění dále upravil, a to jednak snížením o 20% pro vedení řízení na třech stupních, jednak zvýšením o 20% pro „téměř banální“ povahu věci, o dalších 20% z důvodu chování žalobce, v řízení aktivně vystupujícího a nepůsobícího průtahy, a konečně o celých 50% z důvodu velkého významu věci pro žalobce, daného aspektem ztráty zaměstnání a s tím souvisejícího životního uplatnění. K dalším modifikacím základní částky odškodnění soud prvního stupně neshledal důvod, a výsledné odškodnění tak určil částkou 127 500 Kč. Proto žalobě vůči „2. žalovanému“ co do této částky s příslušenstvím vyhověl, a ve zbytku (32 500 Kč s příslušenstvím) žalobu zamítl.

Shodu s prvopisem potvrzuje Jan Hlavatý.

12. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud prvního stupně ve výrocích IV. a V. s poukazem na ustanovení §§ 136 a 142 odst. 3 o. s. ř. a §§ 6 odst. 1, 7 a 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif (dále i jen „AT“). Podle nich přiznal žalobci plnou náhradu nákladů řízení, představovaných zaplaceným soudním poplatkem za žalobu ve výši 2 000 Kč, který mezi „žalované“ rozdělil v poměru 3:2, a náklady zastoupení advokátem. Při stanovení odměny žalobcova advokáta vyšel soud prvního stupně z tarifních hodnot odpovídajících výši žalobních požadavků, a dále z toho, že v rozsahu nároku směřujícího vůči „1. žalovanému“ vykonal advokát žalobce osm úkonů právní služby, zatímco v rozsahu nároku směřujícího vůči „2. žalovanému“ jen čtyři úkony právní služby.
13. Odvolací soud na tomto místě předznamenává, že žalovanou je jediná osoba (stát), a proto je nesprávné soudem prvního stupně použité označení žalovaných jako dvou osob. Odvolací soud proto žalovanou označil, jak uvedeno shora v záhlaví tohoto rozsudku, v souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu (viz např. rozsudek ze dne 20. 1. 2016, sp. zn. 30 Cdo 968/2014). „1. žalovaného“ tak bude odvolací soud nadále označovat jako Českou republiku – Národní bezpečnostní úřad (nebo i jen „NBÚ“ či „Národní bezpečnostní úřad“), „2. žalovaného“ jako Českou republiku – Ministerstvo financí (nebo i jen „MF“ či „Ministerstvo financí“).
14. Žalovaná napadla rozsudek soudu prvního stupně včasným a přípustným odvoláním. Národní bezpečnostní úřad jej podal proti výrokům I. a IV., Ministerstvo financí brojilo, jak bylo upřesněno při jednání odvolacího soudu, proti výrokům II. a V. Odvoláním nenapaden zůstal zamítavý výrok III., který tak nabyl samostatně právní moci.
15. Ve vztahu k nároku na odškodnění újmy způsobené nezákonným rozhodnutím žalovaná, jednající Národním bezpečnostním úřadem, vytkla napadenému rozsudku nesprávnost právního posouzení věci a nepřihlédnutí k jí tvrzeným skutečnostem. Namítla, že nikterak nezpochybňuje žalobcovu nezpůsobilost k výkonu služby ve stávajícím služebním zařazení, byla-li mu rozhodnutím ze dne 13. 3. 2012 zrušena platnost osvědčení pro přístup k utajovaným informacím v daném stupni utajení. To však nemění ničeho na tom, že předmětem tohoto jejího rozhodnutí byla právě jen otázka, zda žalobce splňuje podmínky pro přístup k utajovaným informacím, nikoliv otázky způsobilosti žalobce být vojákem z povolání a dalšího trvání jeho služebního poměru. Žalované (NBÚ) tak podle jejího přesvědčení nelze klást k tíži ústřední žalobou tvrzený tíživý následek, spočívající v žalobcově propuštění z armády. Soud prvního stupně se dále nevypořádal s argumentací žalované (NBÚ), že žalobcův služební poměr mohl pokračovat i na jiném služebním místě, kde není vyžadován přístup k utajovaným informacím, resp. že pokud již byl žalobce ze služebního poměru propuštěn, mohl posléze uplatnit svoji kvalifikaci na takovém místě, na kterém není nutné splňovat podmínky přístupu k utajovaným informacím, např. jako pilot civilních dopravních letadel, a to tím spíše vzhledem k tomu, že mu v době odnětí prověrky a propuštění z armády bylo (jen) 41 let. Soud prvního stupně se rovněž nezabýval otázkou, zda ke vzniku nemajetkové újmy nepřispěl rovněž postup žalobcova zaměstnavatele, který rozhodl o propuštění žalobce ze služebního poměru. Stejně tak nehodnotil otázku významu konstatované nepřiměřené délky řízení, a to právě z pohledu profesních následků přičítaných výlučně nezákonnému rozhodnutí, neboť nepřiměřená délka řízení nepochybně přispěla k tomu, že žalobce již t. č. s ohledem na předpokládanou délku výcviku nemůže navázat na přerušenu kariéru vojenského pilota. Jakékoliv soudem prvního stupně zjištěné „mediální výstupy“ včetně reakcí okolí apod. nelze klást k tíži žalované (NBÚ), která byla mediálně naprosto zdrženlivá, žádné informace o osobě žalobce nikomu neposkytovala. Byl to naopak žalobce, kdo byl t. č. předmětem značného mediálního zájmu, a to v nejrůznějších souvislostech. (Zjevně) pro případ, že by odvolací shledal napadený rozsudek ve výroku I. správným co do základu, namítla žalovaná (NBÚ), že soud prvního stupně přiznal žalobci nepřiměřeně vysoké odškodnění, nezabýváje se konkrétními okolnostmi věci.

16. Vůči nákladovému výroku IV. napadeného rozsudku pak žalovaná (NBÚ) namítla, že soud prvního stupně určil tarifní hodnotu věci nesprávně podle § 7 AT, vycházející z výše zažalované částky, namísto správné aplikace § 9 odst. 4 písm. a) AT, podle nějž činí tarifní hodnota věci jen 50 000 Kč. Konečně žalovaná vytkla soudu prvního stupně, že přiznal žalobci za účast jeho zástupce při jednání dne 23. 4. 2019 plnou odměnu, ač při tomto jednání došlo pouze k vyhlášení rozhodnutí, a za účast na něm tak měla být přiznána podle § 11 odst. 2 písm. f) AT odměna toliko ve výši jedné poloviny plné sazby.
17. Z uvedených důvodů žalovaná (NBÚ) navrhla, aby odvolací soud napadený rozsudek v odvoláním dotčeném rozsahu zrušil a věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.
18. Žalovaná, jednající Ministerstvem financí, s poukazem na odvolací důvod podle § 205 odst. 2 písm. a) o. s. ř. předně namítla nedostatek pravomoci soudu k projednání a rozhodnutí věci. Uvedenou námitku odůvodnila tím, že žalobcem vyličená újma souvisí s postupem služebních orgánů, byť realizovaným na podkladě dalších okolností (odnětí bezpečnostní prověrky). Za takové situace přísluší rozhodnout o nároku na odškodnění nemajetkové újmy nikoliv soudu v občanském soudním řízení, ale služebnímu orgánu. Uvedený názor žalovaná (MF) opírá o závěry formulované v usnesení zvláštního senátu zřízeného podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, ze dne 15. 1. 2019, sp. zn. Konf 11/2018-16, na jejichž aplikovatelnosti podle jejího názoru nicého nemění, že v tam řešeném případě šlo o příslušníka bezpečnostního sboru, a nikoliv vojáka z povolání. Pro případ, že by odvolací soud této námitce nepřisvědčil, žalovaná (MF) namítla, že soud prvního stupně nedůvodně navýšil základní částku odškodnění za nepřiměřenou délku řízení až o výsledných 70%. V případě kritéria významu řízení jí k této námitce vede přesvědčení, že uvedené kritérium bylo zhodnoceno již v rámci odškodnění újmy způsobené vydáním nezákonného rozhodnutí, protože jej nelze duplicitně hodnotit i pro účely odškodnění nemajetkové újmy, která měla žalobci vzniknout v důsledku tvrzené nepřiměřené délky řízení. Stejně tak podle žalované (MF) není důvod pro zvýšení odškodnění pro údajně bezvadný přístup žalobce v řízení, k němuž se žalovaná (MF) nemůže zodpovědně vyjádřit, nebylo-li soudem prvního stupně k důkazu provedeno jí navržené stanovisko Ministerstva spravedlnosti.
19. Proto žalovaná (MF) navrhla, aby odvolací soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k postupu dle citovaného usnesení zvláštního senátu, případně aby jej změnil tak, že „náhradu přiměřeně sníží“.
20. Žalobce s odvoláním nesouhlasil, považuje v něm (resp. v nich) snesené námitky za nedůvodné. O pravomoci soudu k projednání a rozhodnutí věci podle něj nemůže být sporu, neboť nejde o věc služebního poměru. Národní bezpečnostní úřad jednal vůči žalobci jako orgán veřejné moci, nikoliv z pozice zaměstnavatele. Rozhodnutí NBÚ o nezpůsobilosti žalobce k seznamování se s utajovanými informacemi bylo jediným a nutným důvodem žalobcova propuštění z armády, když všechny ostatní předpoklady vzniku a trvání služebního poměru žalobce splňoval. Proto jeho význam nelze bagatelizovat, jak žalovaná (NBÚ) podle žalobce v odvolání nedůvodně činí. Argumentace, že se žalobce mohl profesně realizovat jinak, ať už v armádě či mimo ni, rovněž není důvodná, s naplněním předpokladů odpovědnosti žalované za vzniklou újmu nijak nesouvisí. Nadto podle žalobce nelze přehlédnout, že měl podle nezákonného rozhodnutí NBÚ „závažně, soustavně, dlouhodobě, a tudíž cílevědomě provádět činnost proti zájmům České republiky, zejména pokud jde o zájmy ekonomické a zájmy na zajištění obrany státu“, a dále, že podle téhož rozhodnutí neměl být „schopen ani částečného ztotožnění se zájmy státu, nemá vůči státu žádnou loajalitu a není schopen upřednostnit tyto zájmy před osobními zájmy“. Takto formulované dehonestující posouzení žalobce je nutně negativně vnímáno v jakékoli pracovní oblasti, bez ohledu na to, zda je k výkonu konkrétní činnosti zapotřebí prověrka NBÚ či nikoli.

Shodu s prvopisem potvrzuje Jan Hlavatý.

Podle žalobce jde o negativní „nálepkou“, již se mu dostalo, a kterou žádná případná profesní změna nemohla odklidit. NBÚ přitom rozhodoval s vědomím, že na podkladě jeho rozhodnutí budou žalobcovi nadřízení služební funkcionáři rozhodovat o jeho dalším profesním osudu.

21. K odvolání žalované (MF), pokud jí byla zpochybněna soudem prvního stupně stanovená výše odškodnění za nepřiměřenou délku řízení, pak žalobce uvedl, že význam řízení je dán jeho předmětem, a tudíž nejde o duplicitní odškodnění. Případné stanovisko Ministerstva spravedlnosti k namítanému řízení nemůže být důkazem, z něž by měl soud prvního stupně činit zjištění o jeho průběhu; ta lze činit z příslušného spisu. Soud prvního stupně sice přiznal žalobci na odškodnění imateriální újmy za nepřiměřenou délku řízení nižší než jí požadovanou částku, žalobce to nicméně akceptuje, a snahu žalované (MF) dosáhnout dalšího snížení přisouzeného odškodnění považuje za nedůvodnou. Proto navrhl, aby odvolací soud potvrdil napadený rozsudek jako věcně správný.
22. Odvolací soud přezkoumal v odvoláních žalované dotčeném rozsahu napadený rozsudek soudu prvního stupně včetně řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 212 a § 212a o. s. ř.), a shledal odvolání jen zčásti důvodnými (odvolání NBÚ toliko v rozsahu výtek proti nákladovému výroku, odvolání MF toliko zčásti, pokud jde o výši ve výroku II. napadeného rozsudku přiznaného odškodnění).
23. Odvolací soud předně nepřisvědčil námitce nedostatku pravomoci soudu.
24. Podle § 7 odst. 1 o. s. ř., v platném znění, v občanském soudním řízení projednávají a rozhodují soudy spory a jiné právní věci, které vyplývají z poměrů soukromého práva, pokud je podle zákona neprojednávají a nerozhodují o nich jiné orgány.
25. V soudní judikatuře není pochyb o tom, že nároky na náhradu škody a nemajetkové újmy podle OdpŠk jsou svojí povahou soukromoprávními nároky, a spor o ně tudíž přísluší projednávat a rozhodovat soudům v občanském soudním řízení (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2015, sp. zn. 30 Cdo 4511/2014).
26. Žalovanou (MF) citované rozhodnutí zvláštního senátu sp. zn. Konf 11/2018 z uvedeného pravidla vychází. Zvláštní senát v něm usoudil na pravomoc správního orgánu k rozhodnutí o nároku na náhradu nemajetkové újmy způsobené příslušníku bezpečnostního sboru nezákonným rozhodnutím nadřízeného služební funkcionáře z toho důvodu, že zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů (č. 361/2003 Sb.) obsahuje komplexní odpovědnostní úpravu bezpečnostního sboru za škodu, zahrnující tedy i odpovědnost za imateriální újmu vzniklou jeho příslušníky. Právě proto se podle zvláštního senátu v této situaci neuplatní odpovědnostní úprava obsažená v zákoně č. 82/1998 Sb. Shodný náhled v této otázce zaujímá i judikatura Nejvyššího soudu (viz např. usnesení ze dne 29. 4. 2019, sp. zn. 30 Cdo 1934/2017).
27. Obdobnou zvláštní odpovědnostní úpravu obsahuje i zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání (viz § 112 a násl.). Žalované (MF) tak lze obecně přisvědčit v možné uplatnitelnosti v Konf 11/2018 vyložených závěrů i ve věcech služebního poměru vojáků z povolání.
28. O takový služební poměr však mezi NBÚ a žalobcem, jak na to žalobce případně poukázal ve vyjádření k odvolání, nešlo. Rozhodnutí NBÚ ze dne 13. 3. 2012 není rozhodnutím ve věci služebního poměru vojáka z povolání, a proto je k rozhodnutí o nároku na odškodnění újmy ztotožněné s jeho tíživými následky příslušný soud, a nikoliv správní orgán. Na tom ničeho nemění, že na uvedené rozhodnutí navázalo rozhodnutí služebního orgánu o propuštění žalobce ze služebního poměru, jež jistě bylo bezprostřední příčinou skončení žalobcovy armádní kariéry.

Shodu s prvopisem potvrzuje Jan Hlavatý.

Jeho nezákonnost však namítána není, z něj (jako samostatné příčiny) žalobce újmu nedovozuje (k tomu viz níže).

29. Pro úplnost lze dodat, že v Konf 11/2018 uvedené se týká právě jen odškodnění za nezákonné rozhodnutí. Ve vztahu k odškodnění újmy za nesprávný úřední postup představovaný nepřiměřenou délkou správního řízení či průtahy v něm zvláštní senát v usnesení ze dne 19. 6. 2019, sp. zn. Konf 13/2018, shledal, že k rozhodnutí o takovém nároku je za všech okolností příslušný soud.
30. Po přezkumu napadeného rozsudku odvolací soud konstatuje, že soud prvního stupně dospěl po provedeném dokazování ke správným skutkovým zjištěním, s nimiž se odvolací soud ztotožňuje a v podrobnostech na ně pro stručnost odůvodnění svého rozhodnutí odkazuje. Žalovaná (MF) sice v odvolání citací ustanovení § 205 odst. 2 písm. d) a e) o. s. ř. ohlašuje rovněž skutkové odvolací důvody, věcně však ve skutkové rovině napadenému rozsudku ničeho nevytýká, brojíc výlučně proti správnosti právního posouzení věci. To namítá rovněž žalovaná (NBU). Žalovaná tak zejména nezpochybňuje (kromě mezi účastníky nesporného průběhu správního a správně soudního řízení), že žalobci vznikla po 22 letech příkladně služby v armádě propuštěním ze služebního poměru již jen v profesní rovině morální újma.
31. Soudem prvního stupně na podkladě správně zjištěného skutkového stavu provedené právní posouzení věci však odvolací soud sdílí jen zčásti, a i s přihlédnutím k odvolacím námitkám žalované a stanovisku žalobce k nim uvádí v tomto směru následující.
32. Pokud jde o žalobní požadavek na odškodnění nemajetkové újmy z titulu nezákonného rozhodnutí, soud prvního stupně předně správně určil, že za žalovanou v tomto rozsahu jedná Národní bezpečnostní úřad, který je ústředním správním úřadem.
33. Odvolací soud sdílí rovněž soudem prvního stupně provedenou právní kvalifikaci rozhodnutí NBÚ ze dne 13. 3. 2012 jako nezákonného rozhodnutí ve smyslu §§ 7 a 8 odst. 1 OdpŠk. V tomto ohledu je podle odvolacího soudu bez významu, že bylo zrušeno nikoliv jako pravomocné Nejvyšším správním soudem, ale až poté, jako t. č. nepravomocné rozkladovým orgánem. Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 16. 5. 2017, sp. zn. 30 Cdo 3879/2015, dovedil, že nabylo-li rozhodnutí správního orgánu prvního stupně právní moci a bylo-li posléze zrušeno odvolacím správním orgánem v důsledku kasačního rozsudku správního soudu, zrušujícího pouze toto odvolací rozhodnutí, pak to nemění ničeho na tom, že prvostupňové rozhodnutí je nezákonným rozhodnutím ve smyslu § 8 odst. 1 OdpŠk. Skutečnost, že prvostupňové rozhodnutí bylo zrušeno v řádném opravném přezkumu jako t. č. již nepravomocné, je bez významu, bylo-li pravomocné předtím, a spočívaly-li důvody pro jeho zrušení ve stejných okolnostech, jež předtím vedly správní soud ke zrušení odvolacího správního rozhodnutí. To je i žalobcův případ, v němž po kasačním zásahu Nejvyššího správního soudu zrušil ředitel NBÚ k žalobcovu rozkladu rozhodnutí NBÚ ze dne 13. 3. 2012 jako nezákonné, vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu. Konečně lze dodat, že výsledek Národním bezpečnostním úřadem vedeného správního řízení, jež nakonec neskončilo věcným rozhodnutím, nemá na kvalifikování rozhodnutí ze dne 13. 3. 2012 jako nezákonného žádný vliv (k otázce „výsledku řízení“ viz např. výklad podaný v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 13. 12. 2017, sp. zn. 30 Cdo 5042/2015).
34. Je jistě pravdou, jak namítá NBÚ v odvolání k odpovědnostnímu předpokladu příčinné souvislosti, že jeho nezákonné rozhodnutí neřešilo otázku dalšího setrvání žalobce ve služebním poměru. O něm bylo vskutku rozhodnuto až pozdějším rozhodnutím příslušného služebního orgánu. Bylo-li však takové rozhodnutí služebního orgánu *nutným důsledkem* skutečnosti, že žalobce předchozím rozhodnutím NBÚ pozbyl bezpečnostní způsobilosti, což bylo a žalovaná (NBÚ) tuto skutečnost ani nezpochybňuje, pak to znamená, že *relevantní příčinou* vzniku újmy,

Shodu s prvopisem potvrzuje Jan Hlavatý.

kteřou žalobce po skutkové stránce odvíjí mj. a zejm. od nuceného ukončení armádní kariéry, zůstává rozhodnutí NBÚ.

35. Uvedený závěr odpovídá řešení otázky příčinné souvislosti přijatému např. v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 22. 1. 2014, sp. zn. 30 Cdo 237/2013. V něm Nejvyšší soud mj. uvedl: „[k] tomu, že žalobkyně... nemohla vykonávat podnikatelskou činnost, vedly dvě na sebe navazující skutečnosti, a to pravomocné odsouzení žalobkyně pro spáchání trestného činu a rozhodnutí živnostenského úřadu o odebrání živnostenských oprávnění žalobkyně. Za relevantní příčinu vzniku škody není možno považovat rozhodnutí živnostenského úřadu o zrušení živnostenských oprávnění. Jeho vydání bylo totiž pouze nutným důsledkem skutečnosti, že žalobkyně po pravomocném odsouzení přestala splňovat podmínku bezúhonnosti... Živnostenský úřad proto nemohl postupovat jinak než podle § 58 odst. 1 písm. a) živnostenského zákona žalobkyni její živnostenská oprávnění zrušit. Rozhodnutím živnostenského úřadu o odebrání živnostenského oprávnění žalobkyně tedy nedošlo k přerušení příčinné souvislosti mezi jejím odsouzením pro spáchání trestného činu a tvrzenou škodou. Proto je za relevantní příčinu, na základě které došlo k dalším událostem, jež mohly vést ke vzniku žalobkyní tvrzené škody, nutno považovat právě rozsudek... o vině žalobkyně a o jejím odsouzení pro trestný čin...“.
36. Skutkové poměry věci posuzované v posledně citovaném rozsudku Nejvyššího soudu jsou jistě jiné než v nyní souzené věci, na jejich podkladě učiněné právní závěry však na žalobcovu věc bezesbytku přiléhají. Ani služební orgán *nemohl jinak, než* žalobce propustit ze služebního poměru. Odvolací soud v této souvislosti nepřehlédl, že žalobce zřejmě mohl, soudě podle záznamu o personálním pohovoru konaném s jeho nadřízenými dne 22. 3. 2012, předejít propuštění z armády tím, že by souhlasil se změnou svého „ČVO“ (čísla vojenské odbornosti) a jmenováním do nižší hodnosti, tj. že by se nebránil svému přeložení na jiné, s požadavkem na absentující bezpečnostní osvědčení nespojené, a tedy zcela jistě méně „kvalifikované“ („nižší“) služební místo. To však podle názoru odvolacího soudu nelze kvalifikovat ani jako okolnost narušující vztah příčinné souvislosti mezi nezákonným rozhodnutím a žalobci vzniklou újmou, ani jako okolnost snižující míru této újmy. Žalobci, který se (zjevně) vlastní pílí a příkladným plněním služebních povinností „dopracoval“ po 22 letech služby na velitelský post spojený s nutností plnění celé řady specializovaných odborných předpokladů (letec, instruktor, specialista vrtulníkového a dopravního letectva), zastávaný posléze v hodnosti podplukovníka, podle odvolacího soudu v projednávaných okolnostech (tj. pokud jde o nehmotnou újmu) nelze klást k tíži, že na uvedenou nabídku nadřízených nerefletoval. Stejně tak mu nelze vytýkat, že proti rozhodnutí o propuštění ze služebního poměru nebrojil ani odvoláním, tím méně pak dalšími procesními prostředky. Relevantní příčinu vzniklé újmy totiž představuje, jak shora vyloženo, nikoliv rozhodnutí o propuštění ze služebního poměru, ale (nezákonné) rozhodnutí NBÚ.
37. Na uvedeném nemůže podle odvolacího soudu ničeho změnit ani další odvolací námitka NBÚ, podle níž mohl žalobce uplatnit svoji vysokou kvalifikaci v civilním sektoru, např. jako pilot dopravních letadel. Tím žalovaná míří ke zpochybnění míry žalobcovy profesní újmy, kterou by takto snad mohl minimalizovat. Odvolací soud nemá důvodu pro zpochybnění skutkového závěru soudu prvního stupně, jakkoliv učiněného jen z žalobcova účastnického výsledku, že jej nikdo nechtěl zaměstnat, jakkoliv jistě nebylo zjištěno, zda a s jakým výsledkem se snad žalobce o místo dopravního pilota vsutku ucházel. V tomto ohledu podle odvolacího soudu nelze přehlédnout důvody nezákonného rozhodnutí NBÚ, jejichž formulováním je žalobci vytýkána mj. cílevědomá činnost směřující proti zájmům státu, absence loajality k němu a neschopnost upřednostnit zájmy státu před svými osobními. Při takovém vylíčení žalobcova morálního profilu, kdy je žalobce popsán jako osoba poškozující zájmy svého zaměstnavatele, si lze podle odvolacího soudu jen stěží představit, že by mohl získat zodpovědné zaměstnání s využitím své předchozí kvalifikace jinde, leda by snad potenciálnímu zaměstnavateli zatajil důvody svého propuštění z armády. Takové nepoctivé jednání by však na něm jistě nebylo možné požadovat.

Shodu s prvopisem potvrzuje Jan Hlavatý.

38. Odvolací soud sdílí i závěr soudu prvního stupně, že žalobci vznikla ukončením jeho řadu let budované armádní kariéry za všech shora popsaných okolností závažná imateriální (nehmotná) újma, záležející primárně právě v nevratném zásahu do jeho profesního života. Není důvodu zpochybňovat ani závěr soudu prvního stupně, že se uvedený zásah zprostředkovaně negativně promítl i v kvalitě žalobcova osobního a rodinného života. Argumentace žalované (NBÚ) o nepřičitatelnosti „mediálních výstupů“ posuzované věci státu pro mediální zdrženlivost NBÚ postrádá podle názoru odvolacího soudu právní význam, neboť s medializací věci žalobce vznikl újmy zcela převážně nespojuje, ale akcentuje primárně profesní důsledky v armádě, jež s žádnou medializací nesouvisí (a to ani v žalované naznačených jiných souvislostech, zjevně žalobcova trestního stíhání; k němu viz níže). Úvaha žalované (NBÚ), že by se za snad adekvátní délky řízení žalobce do armády vrátil a navázal na přerušenu kariéru právě tam, kde skončila, je ryzí hypotézou, jejíž naplnění lze v praktickém životě jen stěží očekávat, i kdyby trvalo řízení kratší dobu. Proto podle odvolacího soudu není důvodu přičítat tíživé profesní důsledky jiným skutečností, než případně zjištěným soudem prvního stupně, tj. nezákonnému rozhodnutí.
39. Odvolací soud nemá co vytknout ani závěru soudu prvního stupně, že adekvátním odškodněním takto žalobci vzniklé újmy je satisfakce v penězích, ani závěru, byť velmi stručně odůvodněnému, podle něž je adekvátní výši odškodnění právě zažalovaná částka 240 000 Kč.
40. Z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 16. 9. 2015, sp. zn. 30 Cdo 1747/2014, uveřejněného pod č. 67/2016 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, plyne, že výše zadostiučinění přiznaného podle § 31a odst. 2 OdpŠk by měla snést srovnání s výši zadostiučinění přiznaného v jiných obdobných případech. „Nelze-li nalézt takový případ, který by se v podstatných znacích shodoval s projednávanou věcí, je třeba provést srovnání s jinými případy náhrad nemajetkové újmy (např. z titulu odpovědnosti státu za nezákonné omezení osobní svobody, nepřiměřenou délku řízení, náhrady nemajetkové újmy na zdraví ve formě bolestného nebo ztížení společenského uplatnění, újmy na osobnostních právech v rámci ochrany osobnosti, újmy z titulu porušení zákazu diskriminace podle obecné úpravy i v pracovněprávních vztazích, apod.). Soud přitom neopomene uvést podstatné společné a rozdílné znaky a v odůvodnění svého rozhodnutí vysvětlit, jakým způsobem se tyto společné a rozdílné znaky promítly do výše stanoveného zadostiučinění, tj. z jakého důvodu je přiznané zadostiučinění přiměřené ve srovnání s jiným zadostiučiněním přiznaným z jiného právního důvodu. Nebude-li možné postupovat ani podle jiného případu náhrady nemajetkové újmy, je třeba stanovit přiměřené zadostiučinění v takové výši, která bude odpovídat ekonomické realitě České republiky a tomu, co by obecně bylo vnímáno jako spravedlivé (např. s ohledem na cenovou úroveň nebo výši průměrné mzdy).“
- 41.; Citované závěry sice Nejvyšší soud učinil pro poměry odškodňování nezákonných trestních stíhání, jistě však mají obecnější platnost, a lze je vztáhnout i na odškodňování újem vzniklých v důsledku jiných nezákonných rozhodnutí (než o zahájení trestního stíhání). Odvolacímu soudu není znám obdobný případ žalobcově věci, a je tak na místě provést komparaci napříč odvětvími. Žalobce se sice srovnání s případy odškodňování újem vzniklých nedůvodným trestním stíháním brání, odvolacímu soudu se však takové srovnání jeví přílehlavé již proto, že i v dané věci byl žalobce nezákonným rozhodnutím NBÚ viněn protispolečenskou činností, popsanou sice velmi obecně, přesto však jistě závažnou natolik, aby byla důvodem pro tak razantní zásah, jako je odnětí bezpečnostní prověrky vysokému důstojníkovi armády České republiky, vedoucí nevyhnutelně k ukončení jeho do té doby příkladné vojenské kariéry.
42. Pro srovnání s konkrétním trestním stíháním pak podle odvolacího soudu netřeba chodit daleko. Odvolacímu soudu je z jeho činnosti známo, že vůči žalobci bylo usnesením policejního orgánu ze dne 17. 7. 2012 zahájeno trestní stíhání pro podezření ze spáchání trestného činu pohlavního zneužití podle § 187 odst. 1 alinea první, odst. 2 trestního zákoníku, pro který na něj byla posléze podána obžaloba. Té byl zproštěn rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 30. 4. 2013,

sp. zn. 21 T 6/2013, ve spojení s usnesením Městského soudu v Praze jako soudu odvolacího ze dne 23. 7. 2013, sp. zn. 5 To 208/2013, podle § 226 písm. a) trestního řádu. Stíhání trvalo jeden rok, bylo rozsáhle medializováno, žalobci hrozil trest odnětí svobody na dvě léta až deset let. Žalovaná (Ministerstvo spravedlnosti) odškodnila žalobce za újmu vzniklou trestním stíháním částkou 130 000 Kč. Obvodní soud pro Prahu 2 přiznal žalobci rozsudkem ze dne 18. 11. 2015, sp. zn. 31 C 389/2014, který nabyl právní moci dne 2. 3. 2016, další odškodnění ve výši 270 000 Kč. Odškodňované újmy nesouvisely se ztrátou zaměstnání, ale byly představovány poškozením partnerského a rodinného života (kdy žalobcův syn mj. slýchal ve škole, že je otec pedofil...), psychickými i somatickými potížemi, či dehonestací žalobce na pracovišti, kde byl zatčen.

43. Popsané újmy, jež žalobci přineslo trestní stíhání, a jež se žalovaná rozhodla odškodnit dobrovolně, byť nižší než soudem výsledně stanovenou částku, jsou podle odvolacího soudu již z povahy věci dočasné, v čase nutně mizí či alespoň slábnou, ostatně zprošťující rozsudek je jasnou deklarací, že se žalobce jedná, pro něž byl stíhán, nedopustil. Profesionální újma, kterou žalobci přineslo nedůvodné odnětí bezpečnostní prověrky a navazující propuštění z armády, je z povahy věci jiná, bezprostředně snad ne tak intenzívně působící jako újmy z trestního stíhání. Jedná se však oproti nim o újmu nevratnou, definitivní (konec vojenské kariéry). Nelze přehlédnout ani to, že podobného „očistění“, jako se žalobci dostalo v jeho trestní věci zprošťujícím rozsudkem, se mu ve správním řízení nedostalo a nedostane; nikdy nebude postaveno najisto nejen to, zda se žalobce jedná, v němž NBÚ spatřoval bezpečnostní riziko, dopustil či nikoliv, ale již jen to, o jaké jednání se vlastně konkrétně mělo vůbec jednat.
44. S přihlédnutím k výši odškodnění, jež bylo žalobci přiznáno za trestní stíhání, se tak odvolacímu soudu jeví být částka 240 000 Kč adekvátním odškodněním újmy za nezákonné rozhodnutí v souzené věci.
45. Odvolací soud proto potvrdil rozsudek soudu prvního stupně v napadeném vyhovujícím výroku I. včetně tam důvodně a v zákonné výši přiznaného příslušenství (úroku z prodlení) jako věcně správný (§ 219 o. s. ř.), a to ve správném znění reflektujícím skutečnost, že povinnost k zaplacení stíhá žalovanou Českou republiku – Národní bezpečnostní úřad.
46. Nesprávným však odvolací soud shledal nákladový výrok IV. napadeného rozsudku, jde-li o výši tam České republiky – Národnímu bezpečnostnímu úřadu k zaplacení uložených nákladů. Soud prvního stupně sice učinil správný závěr o žalobcově plném procesním úspěchu, avšak přehlédl jednak, že odměna advokáta za zastupování v řízení, jehož předmětem je náhrada nemajetkové újmy za nesprávný úřední postup či nezákonné rozhodnutí ve smyslu OdpŠk, se vypočte z tarifní hodnoty stanovené podle § 9 odst. 4 písm. a) AT, tj. činí 50 000 Kč (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2014, sp. zn. 30 Cdo 3378/2013), jednak, že při spojení dvou a více věcí, pro něž spojení ke společnému projednání není stanoveno jiným právním předpisem, se za tarifní hodnotu považuje součet tarifních hodnot spojených věcí (§ 12 odst. 3 AT). To je právě případ žalobou provedené kumulace zažalovaných nároků, majících nepochybně samostatný skutkový základ a shodnou tarifní hodnotu 50 000 Kč. Postup soudu prvního stupně, který tytéž úkony právní služby vykonané v řízení žalobcovým advokátem odměňuje duplicitně vůči oběma organizačním složkám jednajícím za žalovanou, je očividně nesprávný, a to i v případě, pokud by je bylo možné považovat, jak činil soud prvního stupně, za dva žalované (což není).
47. Z obsahu spisu plyne, že náklady žalobce v řízení před soudem prvního stupně sestávají ze zaplaceného soudního poplatku za žalobu ve výši 2 000 Kč, odměny advokáta za zastupování podle § 137 odst. 2 o. s. ř., § 6 odst. 1, § 7, § 9 odst. 4 písm. a), § 11 odst. 1 a 2 a § 12 odst. 3 AT (podle něž činí celková tarifní hodnota věci 100 000 Kč) za šest vykonaných úkonů právní služby po 5 100 Kč (převzetí a příprava zastoupení, sepsání žaloby, 2x účast při jednání soudu ve dnech 29. 1. 2019 a 16. 4. 2019, písemná podání ve věci samé ze dne 19. 6. 2018 a 21. 4. 2019), a za jeden

Shodu s prvopisem potvrzuje Jan Hlavatý.

úkon právní služby (účast při jednání dne 23. 4. 2019, při kterém došlo pouze k vyhlášení rozsudku) po 2 550 Kč, náhrady hotových výdajů advokáta podle § 13 odst. 3 AT za totéž ve výši 2 100 Kč (7 x 300 Kč), a náhrady za daň z přidané hodnoty v zákonné sazbě 21%, počítané z odměny a náhrady podle § 137 odst. 3 písm. a) o. s. ř. ve výši 7 402,50 Kč. Zohlednění předžalobní výzvy k plnění, provedené soudem prvního stupně, ustanovení § 31 odst. 4 OdpŠk neumožňuje, na čemž skutečnost, že se jedná o úkon nutně předcházející podání žaloby, nemůže ničeho změnit (k tomu srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 13. 5. 2013, sp. zn. IV. ÚS 20/13). Soudem prvního stupně honorované podání žalobce ze dne 4. 9. 2018 je toliko reakcí na předchozí výzvu soudu prvního stupně k odstranění vad žaloby podle § 43 odst. 1 o. s. ř., a nákladově je tudíž nelze klást žalované k tíži.

48. Celkem tedy náklady zastoupení žalobce v řízení před soudem prvního stupně činí 42 652,50 Kč, spolu se zaplaceným soudním poplatkem ve výši 2 000 jde celkem o částku 44 652,50 Kč. Žalovaná (NBÚ) je při shodné tarifní hodnotě v žalobě kumulovaných nároků povinna zaplatit žalobci právě polovinu této částky, tj. 22 326 Kč (po zaokrouhlení na celé Kč). K dělení náhrady soudního poplatku v poměru 3:2 mezi obě organizační složky státu není při shodné tarifní hodnotě obou žalobou spojených věcí důvod. Při vyhlášení svého rozsudku nicméně zatížil odvolací soud výpočet celkových nákladů řízení žalobce před soudem prvního stupně zjevnou nesprávností, když k nákladům zastoupení přičetl nikoliv 2 000 Kč odpovídajících soudnímu poplatku, ale toliko 1 000 Kč, pročež dělil napolovic nikoliv částku 44 652,50 Kč, ale jen částku 43 652,50 Kč. Proto odvolací soud uvedenou nesprávnost opravil v písemném vyhotovení svého rozsudku za použití ustanovení § 164 o. s. ř.
49. Z uvedených důvodů odvolací soud změnil nákladový výrok IV. napadeného rozsudku za použití ustanovení § 220 odst. 1 písm. a) o. s. ř. tak, jak ve výroku I. tohoto rozsudku uvedeno, a uložil žalované České republice – Národnímu bezpečnostnímu úřadu povinnost zaplatit žalobci na náhradu nákladů řízení částku 22 326 Kč (ve spojení s provedenou opravou zjevné nesprávnosti), v třídní lhůtě k plnění podle § 211 a § 160 odst. 1 část věty před středníkem o. s. ř., k rukám advokáta žalobce podle § 211 a § 149 odst. 1 o. s. ř.
50. Pokud jde o nárok na odškodnění nemajetkové újmy za nepřiměřenou délku řízení, odvolací soud předně sdílí soudem prvního stupně provedené posouzení správného, na něj navazujícího soudního a poté opět pokračujícího správného řízení jako jediného řízení.
51. Soud prvního stupně s poukazem na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2015, sp. zn. 30 Cdo 344/2014, zcela správně vystihl, že články 6 odst. 1 Úmluvy a 38 odst. 2 Listiny, garantující mj. právo na projednání věci v přiměřené lhůtě (v dikci Listiny „bez zbytečných průtahů“), se v rozsahu garance tohoto práva vztahují nejen na řízení před soudem, ale i na ta správní řízení, v nichž správní orgány rozhodují o občanských právech nebo závazcích jejich účastníků.
52. Soud prvního stupně rovněž správně vyšel z judikatorně ustálených hledisek (kromě posledně citovaného rozsudku Nejvyššího soudu srov. dále např. jeho další rozsudky ze dne 20. 1. 2016, sp. zn. 30 Cdo 968/2014, ze dne 27. 4. 2016, sp. zn. 30 Cdo 3573/2015, či usnesení ze dne 22. 6. 2016, sp. zn. 30 Cdo 5710/2015), podle nichž o občanských právech nebo závazcích jejich účastníků rozhodují správní orgány (jen) v těch případech, kdy jimi projednávané práva a závazky mají civilní (soukromoprávní) povahu, spor o ně je opravdový (vážný) a rozhodnutí správního orgánu o takovém právu či závazku má současně na existenci, rozsah nebo způsob výkonu takového práva či závazku přímý vliv, nikoliv jen vliv zprostředkovaný.
53. I odvolací soud je toho názoru, že jakkoliv je institut bezpečnostní spolehlivosti fyzické osoby ve smyslu § 12 odst. 1 písm. d) zákona č. 412/2005 Sb. jistě institutem veřejnoprávní povahy, umožňují zřejmé důsledky řešení otázky dispozice osvědčením ve smyslu tohoto zákona pro

Shodu s prvopisem potvrzuje Jan Hlavatý.

profesní sféru osoby, jíž se řízení o odnětí osvědčení týká, učinit závěr, k němuž v tomto ohledu dospěl soud prvního stupně. Zřejmý význam předmětu správního řízení pro žalobce v tomto ohledu ostatně zdůraznil ve svém kasačním rozsudku v této věci i Nejvyšší správní soud (srov. bod 42 odůvodnění: „[t]akový podklad rozhodnutí není v právním státě přípustný, jestliže rozhodnutí správního orgánu, třebaže zcela legitimně podléhá vysokému stupni utajení, *zasahuje do tak významných subjektivních práv stěžovatele, jakým je základní právo získávat prostředky pro své životní potřeby prací* (čl. 26 odst. 3 Listiny základních práv a svobod)“ – zvýrazněno odvolacím soudem). Z uvedeného rovněž plyne, že za žalovanou v rozsahu tohoto nároku jedná, jak soud prvního stupně správně určil, Ministerstvo financí (k tomu viz již zmíněný rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2016, sp. zn. 30 Cdo 968/2014).

54. Odvolací soud se ztotožňuje se závěrem soudu prvního stupně, že v namítaném řízení došlo k porušení žalobcova práva na přiměřenou délku řízení ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, a tím i k nesprávnému úřednímu postupu ve smyslu § 13 odst. 1 věty třetí OdpŠk. Délka řízení činí pět let a 10 měsíců sice sama o sobě není nijak extrémní, avšak nemůže obstát za situace, kdy vydání rozsudku Městského soudu následovalo (bez jakýchkoliv úkonů v mezidobí) až po 4 letech a 4 měsících po nápadu věci. Právě jen z tohoto důvodu nemůže podle odvolacího soudu celková doba řízení obstát jako ještě přiměřená.
55. Odvolací soud sdílí i závěr soudu prvního stupně, že v důsledku porušení práva na přiměřenou dobu řízení vznikla žalobci nemajetková újma (žalovaná presumovaný vznik újmy nevyvracela), a že takto vzniklou újmu je nutno odškodnit v penězích, neboť žádné okolnosti, pro něž by bylo na místě spokojit se v dané věci pouze s konstatováním porušení práva, žalovaná netvrdila a ani odvolací soud je (ve shodě se soudem prvního stupně) neshledal. I podle názoru odvolacího soudu nelze uzavřít jinak než o adekvátnosti peněžní satisfakce, jež je v případě nemajetkové újmy způsobené nepřiměřenou délkou řízení primárním prostředkem zadostiučinění (viz třetí právní věta a V. bod Stanoviska, reflektující v tomto ohledu přes znění § 31a odst. 2 OdpŠk rozhodovací praxi Evropského soudu pro lidská práva).
56. Po přezkoumání úvah soudu prvního stupně o výši odškodnění a zvážení odvolacích námitek žalované (MF) v tomto ohledu odvolací soud dospěl k následujícím závěrům.
57. Při stanovení základní částky odškodnění není důvodu vycházet z vyšší roční částky odškodnění než 15 000 Kč, jež je částkou základní. Namítané řízení sice bylo nepřiměřeně dlouhé, nikoliv však extrémně dlouhé. Základní hodnota odškodnění za 5 let a 10 měsíců trvání řízení (k soudem prvního stupně provedenému zaokrouhlení doby řízení na šest let není důvod) tak s přihlédnutím k modifikaci odškodnění na polovic za první dva roky řízení činí 72 500 Kč.
58. K jakékoliv další modifikaci výše odškodnění z důvodu kritérií uvedených pod písmeny b) až e) ustanovení § 31a odst. 3 OdpŠk odvolací soud oproti soudu prvního stupně nespatřuje důvod.
59. Pokud jde o kritérium podle § 31a odst. 3 písm. b) OdpŠk, tj. složitost řízení, odvolací soud nevidí důvodu pro snížení odškodnění pro jinak soudem prvního stupně správně kvalifikované víceetapové rozhodování (správní orgán – městský soud – Nejvyšší správní soud), v případě správního orgánu navíc na dvou stupních a nadto opakovaně. Zcela zásadní, ba prakticky výlučný vliv na nepřiměřenou délku řízení totiž neměla tato okolnost, ale zjištěný průtah v činnosti městského soudu. Po skutkové, právní ani procesní stránce se o výrazně složitější věc nejednalo, správní orgány i soudy vycházely právě jen z obsahu několika zpráv tajných služeb, jež bylo nutno právně posoudit v již projudikovaných souvislostech. Věc však na druhou stranu rozhodně nelze označit za „banální“, jak činí soud prvního stupně, a základní odškodnění z tohoto důvodu naopak navyšovat.

Shodu s prvopisem potvrzuje Jan Hlavatý.

60. Žalobce se na délce řízení nepodílel ani pozitivně, ani negativně, hodnocení kritéria jednání poškozeného [§ 31a odst. 3 písm. c) OdpŠk] tudíž oproti úvahám soudu prvního stupně nezakládá ani navýšení, ani snížení hodnoty odškodnění (k tomu viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2016, sp. zn. 30 Cdo 4756/2015).
61. Stejně tak není důvodu ke zvýšení odškodnění z důvodu kritéria podle § 31a odst. 3 písm. d) OdpŠk, tj. postupu orgánů v řízení. Pro celkovou délku řízení zásadní průtah v řízení před městským soudem je totiž dostatečně zohledněn již stanovením základního odškodnění, neboť právě toto pochybení v postupu soudu, prodlouživší řízení jistě nejméně o tři roky, určilo celkovou délku řízení jako nepřiměřenou (k tomu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 6. 2012, sp. zn. 30 Cdo 3411/2011, ze dne 25. 2. 2015, sp. zn. 30 Cdo 4273/2014, či ze dne 19. 4. 2016, sp. zn. 30 Cdo 4870/2015). Pokud by totiž městský soud rozhodl maximálně do šestnácti měsíců po nápadu věci, pak by celkovou délku namítaného řízení zjištěného průběhu, kratší o tři roky, zcela jistě nebylo možné hodnotit jako nepřiměřenou.
62. Konečně nesprávným shledal odvolací soud i závěr soudu prvního stupně o vyšším významu řízení pro žalobce [kritérium podle § 31a odst. 3 písm. e) OdpŠk], a v tomto ohledu plně přisvědčil odvolací námitce žalované (MF). V judikatuře Nejvyššího soudu byl přijat a odůvodněn závěr, podle něž „[d]omáhá-li se poškozený zároveň nároku na náhradu nemajetkové újmy z titulu trestního stíhání, které skončilo zproštěním obžaloby nebo zastavením a z titulu nesprávného úředního postupu spočívajícího v porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě (§ 13 odst. 1 věta druhá a třetí OdpŠk), není u druhého uvedeného nároku namístě vycházet z předpokladu vyššího významu předmětu řízení pro poškozeného..., neboť tato skutečnost bude zohledněna v posouzení prvního z uvedených nároků.“ (srov. rozsudek ze dne 16. 9. 2015, sp. zn. 30 Cdo 3604/2014, a tam citovaná další rozhodnutí). Tak se stalo i v případě žalobce, na jehož případ vyslovené pravidlo nepochybně dopadá. Žalobce byl odškodněn za újmu vzniklou nezákonným rozhodnutím zejm. vzhledem k významu tohoto rozhodnutí (závažnosti jeho dopadů) v jeho osobnostní sféře. Proto nelze rovněž zvyšovat význam řízení, v němž bylo toto rozhodnutí vydáno, resp. jež byla následně vedena za účelem odstranění tohoto rozhodnutí.
63. Žalobci tudíž přísluší na odškodnění nemajetkové újmy vzniklé nepřiměřenou délkou řízení právě jen základní odškodnění ve výši 72 500 Kč. Odvolací soud proto podle § 220 odst. 1 písm. a) o. s. ř. změnil rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku II. tak, že zamítl žalobu o zaplacení částky 55 000 Kč s příslušenstvím, a jinak jej v tomto výroku včetně tam přisouzeného úroku z prodlení potvrdil jako věcně správný (§ 219 o. s. ř.), a to opět ve správném znění reflektujícím skutečnost, že povinnost k zaplacení stíhá žalovanou Českou republiku – Ministerstvo financí.
64. O nákladech odvolacího řízení ve vztahu žalobce a žalované (NBÚ) bylo rozhodnuto podle § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř. V odvolacím řízení plně úspěšnému žalobci podle nich přísluší opět jedna polovina jeho celkových nákladů odvolacího řízení, stanovených podle stejných principů jako náklady řízení před soudem prvního stupně. Odvolací náklady sestávají z odměny advokáta za zastupování podle § 137 odst. 2 o. s. ř., § 6 odst. 1, § 7, § 9 odst. 4 písm. a), § 11 odst. 1 a § 12 odst. 3 AT (podle něž činí celková tarifní hodnota věci i v odvolacím řízení 100 000 Kč) za dva vykonané úkony právní služby po 5 100 Kč (vyjádření k odvolání žalované a účast při jednání odvolacího soudu), náhrady hotových výdajů advokáta podle § 13 odst. 3 AT za totéž ve výši 600 Kč (2 x 300 Kč) a náhrady za daň z přidané hodnoty v zákonné sazbě 21% z obojího ve výši 2 268 Kč, tj. celkem 13 068 Kč. Žalovaná (NBÚ) je při shodné tarifní hodnotě v žalobě kumulovaných nároků povinna zaplatit žalobci polovinu této částky, tj. 6 534 Kč. O lhůtě k plnění ve výroku o nákladech odvolacího řízení bylo rozhodnuto podle § 211 a § 160 odst. 1 část věty před středníkem o. s. ř. O povinnosti žalované (NBÚ) zaplatit náklady odvolacího řízení k rukám advokáta žalobce bylo rozhodnuto podle § 211 a § 149 odst. 1 o. s. ř.

65. Ve vztahu žalobce a žalované (MF) rozhodl odvolací soud vzhledem k byt' jen částečné změně výroku II. napadeného rozsudku o nákladech řízení před soudy obou stupňů (§ 224 odst. 2 o. s. ř.), a to opět podle zásady úspěchu ve věci (§ 224 odst. 1, § 142 odst. 3 o. s. ř.), vycházející z toho, že výsledek řízení projevující se tím, že poškozený dosáhne satisfakce uložení povinnosti škůdce nahradit mu nemateriální újmu, lze hodnotit ve smyslu zásad úspěchu ve věci obdobně jako plný úspěch, byt' poškozenému nebylo přiznáno jím požadované plnění v celé jeho výši (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 2. 2014, sp. zn. 30 Cdo 2707/2013, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 40/2014). Uvedené pravidlo se přiměřeně uplatní i v odvolacím řízení. V dané věci to znamená, že byt' se žalované (MF) podařilo odvoláním snížit žalobci soudem prvního stupně přiznané odškodnění imateriální újmy, byl žalobce v odvolacím řízení přesto procesně plně úspěšný, neboť žalovaná s odvoláním neuspěla v plném rozsahu. O plném procesním úspěchu žalobce v řízení před soudem prvního stupně není sporu. Žalobci tudíž přísluší vůči žalované (MF) na náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně částka 22 326 Kč (k jejímu vyčíslení viz body 47. a 48. odůvodnění shora) a na náhradu nákladů odvolacího řízení částka 6 534 Kč (k jejímu vyčíslení viz bod 64. odůvodnění shora). V obou případech se jedná o polovinu jeho celkových nákladů obou řízení. O lhůtě k plnění a platebním místu bylo rozhodnuto podle zákonných ustanovení citovaných již shora v bodu 64.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je přípustné dovolání k Nejvyššímu soudu České republiky prostřednictvím soudu prvního stupně rozhodujícího v této věci ve lhůtě dvou měsíců ode dne jeho doručení, avšak jen za splnění podmínek dle § 237 o. s. ř., tedy jestliže napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí, může oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí nebo na nařízení exekuce.

Praha 18. září 2019

JUDr. Vladimír Fučík v. r.
předseda senátu